

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap januarius 4^{kén} 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' boszúállás. (Folytatás.)

„Mond-meg az igazat Mórítz — mondá most az anya — nyílt vallomás a' lelket könnyíti, de a' hazugság terheli.“

Mórítz nénjére tekintett, mintegy tanácsot kérve tőle. Róza biztatólag tekintte reá, 's ő már készen volt mindent megvallani, midőn a' bizodalmas közleményt egy különös látogatás szakasztá félbe. Egy törpe öreg asszony lépett most a' hajlékba. Teste felette még vala görbülve, keze pedig kis mankóval támogatá magát; még is úgy látszott, hogy tagjai erejét egész épségben bírja, mert jó forma sebességgel közeledék a' tüzhely felé. Feje annyira meghajlott, hogy csak szemeinek szegletéből tekinthetett valakire. Arcza mély barázdákat mutatott; arcz-szine szürke volt. Rövid köpönyeg takará vállait, 's fején szalma kalapot viselt, mellyet füle mellett lekötött. Az egész alaknak valami vissza taszító, 's borzasztó tekintete volt.

„El onnét helyemről — mond belépve az öreg Eszter — mert így hívták — helyet nekem; no 's meg lesz hamar?“

Daniel lassan, 's kedvetlenül oda hagyá helyét.

„Hohó! — vigyorga az öreg, miután helyet foglalt — az ördög ma megint játékát üzi.“

„Gondolja-meg kegyelmed, milly nap van ma, 's ne beszéljen olly pajzánul“ inté a' ház asszonya.

„Milly nap? Halottak napja; igen is jól tudom; — viszonzá a' különös vendég — ma minden bűnös lelkek, mellyek e' világon roszat cselekedtek, a' földre vissza-térnek. Átok ezen éjre! — ez éjjel se békem, se nyugtom; a' nyugtalan lelkek minden felé elállják utamat, 's üres szemeikkel merednek reám. Hah! már ismét itt áll; itt köztem, és a' tűz között, nézzék csak kegyelmetek, John Wilson.“

„Kit gondol kegyelmed, kit?“ kérdé Mórítz.

„Az hozzád nem tartozik; az csak engem illet; én ollyakat látok, miket senki más; az az én átkom! — Mondom neked, a'

bűnös lelkek ma elhagyják sirjaikat, 's engem nyomról nyomra kísértenek.“

„De mi köze van kelmednek John Wilsonnal?“ kérdezősködék Mórítz tovább.

„Mi közöm van? Ismered ama helyet, hol meggyilkoltattott? Este holdvilágnál igen könnyen reá lehet találni. Éppen most mentem-el mellette, midőn ide jöttem; mióta ott halva találták, semmi féle eső se volt képes a' vért elmosni; a' falra pedig vérével egy kereszt festetett.“

„Tovább, tovább!“ szavába esék Mórítz.

„És ott találtam Wilson lelkét. Az pedig engem nyomról nyomra követett, egész idáig — 's ime itt áll köztem, és a' tűz között.“

Az öregnek ezen különös szavai az egész háznépre kellemetlenül hatottak; de a' nyugtalan érzés még se mutatkozék mindegyiken egyformán. Mistress Brady ajtatosan vete keresztet magára. A' házi ur szánakodva tekintte a' szegény tébolyodottra; éppen ezt tévé Róza is; a' két fiatalabb testvér pedig szorosan karolá-át egymást. Dunkan szeméből hasonlóképp szánakodó részvétel beszélt; de Mórítz hirtelen felugrott, 's ama hely felé meredt, hol Wilson lelkének állnia kellett volna.

„El veled, el! — kezdé Eszter újra. — Az éjjel még találkozzunk, ha kívánod; de itt most hagyj békét. — Végre elmegy még is! — Átok, átok reá!“

„Eszter; én tűzhelyemnél, 's annál inkább pedig e' szent napon sem illy beszédeket, sem illy átkozódást nem akarok hallani,“ szóla Randal Brady nyájas, de még is határozó hangon.

„És valóban látta volna kegyelmed Wilson lelkét?“ kérdé Mórítz nyugtalanul.

Eszter nem leggyengédebben Mórítzot vállba üté mankó-botjával, mondván: „Érzed-e ezt? — Valamint itt mankómat érzed, olly igaz, hogy láttam őt, 's bizonyosan nem utójára.“ Erre az öreg rögtön megfordult, 's a' szobát elhagyá.

Jó darab ideig tartott, mig a' kellemetlenség, melyet az öregnek megjelenése okozott, a' kis háznép köréből elszéledt. Végre az apa újra elkezdé: „Mórítz! Mi előtt Eszter asszony bejött, kérdeztelek, valljon igaz volna-e, hogy te éjente a' házat elhagyod tudtom, és engedelmem nélkül,“

„Nincs forróbb kívánságom, mint valamelly lelket láthatni, 's vele beszélni.“

„Te tehát valóban elhagyta a' házat éjjel?“

„Igen is atyám.“

„Sokszor Mórítz? valld-meg az igazat.“

„Elég gyakran.“

„Vigyázz jól arra, mit mondani fogok, Mórítz! Nagy balgatagság az tőled, hogy elmédet efféle vad képzelődésekkel tüzeled-fel; én a' történttekért semmi szemrehányást nem teszek, de a' jövődöre nézve intelkek. Mondtam ugyan az előbb, hogy a' lelkek megjelenését éppen tagadni nem akarom; de ötven illy esetről bizonyára negyvenkilencszer a' képzelgés és félelem játsza a' fő szerepet.“

Mórítz erre valamit felelni akart; de az apa hallgatást parancsolt, 's még hozzá tévé: „Eddig csak magad viseletének balgatagságát mutattam-meg; de te házamat éjjel tudtom nélkül elhagytad. Nem egy ember tette-ki már magát illy cselekvések által a' legnagyobb kellemetlenségeknek; mert egy lélek még nem a' legveszedelmesb dolog, mi az embert éjjel érheti. Tolvajok, iszákosok, gonosztevők, és zsványok szoktak éjente kóborolni. Ezek igen is jól tudják, hogy tetteik a' napvilágot utálják, 's úgy azon időt választják magoknak, mellyben más becsületes ember enyhítő álomban szendereg, mire is az Isten az éjt teremtette. Mórítz! a' becsületes ember éjjel otthon marad, 's én neked ezzel keményen megtiltom, hogy házamat illy illetlen órákban el ne hagyj. Isten veled; Isten mindnyájatokkal.“ Ezzel felkelt zselyeszékéről, 's háló kamrájába voná magát.

Midőn most mindnyájan az ő példáját követnék, William Duncan a' nyájas Rózához közeledék. „Kedves Rózám! — monda — holnap el kell mennem.“ — Róza ijedten tekinté reá.

„Te el akarsz engem hagyni kedves William? foglalatosságid vannak?“

„Ugy van kedvesem; egy darab telket kell kimélnem tizen két mértföldre innét; ott nem fogok olly könnyen dolgozni, mint itt, mert ott nem láthatlak téged minden este; karjaid, 's mosolygásod nem fognak ott idvezelni.“

„Valóban nagyon fogjuk hijjadat érezni valamennyin.“

„Édes Rózám! én sokkal jobban szeretlek, hogysem egy hétnél tovább elmaradhassak! — monda William nyájason, — ha Istennek úgy tetszik, minden vasárnapon hozzátok jövendek. De mond-meg nekem édesem! szeretsz-e te is engem igazán úgy egészen szívből?“

Róza gyengéden áttevé karjait amannak vállain, 's „perelni tudnék — úgy mond — illy kérdésed végett. — Midőn mindketten tisztos apánk előtt térdepeltünk, 's ő mindkettőnkre az Isten áldását kéré, azt mondá hozzám: „Róza! a' gondolat engem örömmel tölt-el, hogy te magadnak a' jó Williamot választottad, 's én neked sok szerencsét kívánok a' becsületes ifiúval.“ — Édes

apám mondta ezt; édes anyám pedig karjai közé szorított; — és te még is kérdezheted, hogy szeretlek-e?“

William őt forrón karjaiba szorítá, 's Rózától kisérve a' házat elhagyá. Róza mind addig állott az ajtóban, míg csak a' fényes holdvilágban kedvesének alakját láthatta; azután bezárá ajtaját, a' nehéz závort (Riegel) reá tolá, 's elvégezvén esti imádságát, nyugodt szívvel alunni ment.

Az öreg Eszternek regéje, hogy Willson lelke nem találhat nyugodalmat, többektől bizonyítottatott. Luke Branigan, egy kalapgyáros, ki a' vásárookra is eljárt, egy igen csinos kis fekete lovat birt. Portékájit valamelly nagy ládába szokta rakni; ezt kocsijára tevé, reá ült, 's ekkor elég volt az okos lovat csak az országuttra vezetni, 's az a' további utat maga folytatta. Sőt a' kalapos azt is bizonyítá, hogy lova a' napokat, mellyeken a' vásárok körül belől esnek, szintugy tudná, mint ő maga; szóval ő lovában a' legnagyobb bizodalmát helyeztette.

A' jó ember mindenek előtt az álmot szerette, 's járkálásnak nem volt barátja. Reggel ágyából mindjárt műhelyébe, este műhelyéből ágyába lépett; 's ha nap közben megeshetett a' nélkül, hogy a' jó hitestárs eszre nem vette, nem késett soha is ezen kedves foglalatosságának magát alá vetni. Csak egy szeme volt, 's egyik szomszédja azért reá azon megjegyzést tette, hogy vagyonát a' kalapos egyedül csak egy-szeműségének köszönheti; mert ha két szeme volna alvásra, bizonyosan egész nap és egész éjjel szundikálna.

Ha tehát kalaposunk valahova vásárra kocsikázott, teljes bizodalma lévén lovának okosságában, szüntelen aludt; 's valóban a' ló is mindig helyre vitte, akár holdvilágos, akár setét volt az est, sőt a' szemes állat mindenhol a' legrövidebb utat választotta.

November hónap első napjaiban egykor Luke Branigan a' vásárról haza felé menvén a' ló éppen azon keskeny völgyet választá hazamenetelre, mellyben John Wilson meggyilkoltatott; mert ez volt a' legrövidebb út. A' ló hirtelen megállván elkezdett horkolni. Branigan erre felébredt, 's keresztet hányva magára, kiálta: „Isten legyen nekem irgalmas, és szegény jó lovamnak,“ mert iszonyodással vette eszre, hogy a' véres keresztnél van, melly a' gyilkolás helyét jegyzé.

„Vissza lovacskám, vissza!“ sugá most lovának; de a' ló mintegy leszegezve állott, 's még inkább horkolt. Ekkor bátorságot vön Branigan, 's éppen leszállni akart, hogy a' lovat visszaterelje; de a' rettegett kisértet e' pillanatban olly közel hozzá suhant-el, hogy szinte testéhez ért, 's üreges szemeivel merőn nézett szemébe. — Mihelyt a' kisértet eltűnt, a' ló haza koczogott. — Alig hallotta Mistress Branigan férjének megérkeztét, elejébe sietett, de iszonyod-

va látá, hogy az magán kívül feküdt a' kocsiban. Végre felüdült, 's az egész dolgot a' maga iszonyatosságában elbeszélte.

Ugyan illy forma eset történt szomszédjával a' kovácscsal is. Ez egykor valamelly szabónak kíséretében későn este tért haza a' korcsnából; éppen elérték ama szűk sikátor nyílását, hol John Wilson meggyilkoltatott, midőn a' szabó társát lebeszélni akará, hogy ezen gyanús helyen illy későn keresztül ne menjenek. A' kovács nevetett, 's amazt nyúl szívűnek gunyolá; a' szabó más uton ment. De midőn a' kovács sokáig nem jött volna haza, felesége a' késedelmet már megunván éppen az ajtóba lépett, hogy a' szabótól ura hollétét megkérdezze, midőn ez halaványon berohan, 's beszéli, hogy Wilson lelkét látta légyen. *(Folytatás következik.)*

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

C s e s z n e k v á r a.

A' tisztes régiség mohai alatt szendergő omladványok mellett csak elreppenni, — eme legszentebb ősi oltárok romjai, gyász-halmjai, elporlott ékei mellett elmenni, — és vissza nem tekinteni, meg nem állapodni, eredeti körét nem nyomozni igen nagy káros és nemzeti feledés! — C s e s z n e k — melly minden átmenő vándornak ezt nyögi: „állapodj!” — Pápától 4, Veszprémtől 3 mértföldnyire rémitő kősziklán, Zsigmond fejedelmünk országlásakor, 1314. évben Gara Miklós által emeltetett; — mint ezt a' kapu feletti felírás ekkép bizonyítja: Sub Serenissimo Principe Sigismundo Rege Arx haec invincibilis exstructa est. — 1514-ben (magva szakadván Gara hősünknek) Ulászló azt ama minden Magyarnál hálás emlékű tudósunknak Verbőczy Istvánnak ajándékozta. 1542-ben Verbőczy örökösei kihalván I-ső Ferdinand koronásunk Pápával, Ugoddal, Simontornyával Török István bajnokunknak adá. — 1600-ban a' történetek könyveinek homálya végett nem tudatik kiről (az bizonyos, hogy olyanról, ki török rabságból leendő kiváltság végett eladá) szálla Esterházy Dánielra; — melly idő óta ezen grófi ág örökös ura e' várnak, 's földjének. — Jeles itt ama hármastág üreg, melly nyugotról kezdve egész vár alatt rengetegesen elterjed. — Most vég-romládán repedez a' magyar szív. Erre, 's több véd-váraink gyász omladványaira alkalmazható Kisfaludy Sándorunknak eme mondása:

A' nemzeti lelkeségnek,
Erőnek, és tehetségnek,
Ezen roppant hajléki,
Most a' szelek játéki.

Csernyánszky.

I N N E P L É S.

Sabon, vagy a' Tatárok tavaszi innepe.

A' Tatároknál majus elseje igen nevezetes innep. Számos familiák heaggatott kocsikon tódulnak a' viritó ligetbe, melly Kasantól délkelet felé néhány verstnyire egy dombon fekszik. Ott kiki leheveredik a' zöld pázsitra, 's a' magával hozott étkekből lakozik. Az asszonyok észrevétetlen és lopva kacsintanak innét a' mindjárt domb alatt elterülő zöld sikságra, hol a' férjfiak viaskodnak és lóversenyt tartanak nagy számú néző közönség jelenlétében. A' nagy lármának és zajgásnak ellenére is néhány fülemile csattog a' bokrokban, mintha az emberek zajgásával mit se gondolnának. Ebéd után gyalog, lovag, és kocsin ezer meg ezeren tódulnak ki; négy óra felé a' „tatár-viaskodás” kezdődik. Valamelly nagy tér-hely ki van tűzve karókkal, és kötelekkel körülövezve. Két viaskodó kiáll, mindegyiken egy-egy shawl, úgy mint azt kaftányaik felett hordozni szokják; ezzel kiki ellenfelének csipelyét körül burkolja; 's ha kiki a' shawlt így két kezeivel jól megragadta, azon törekszik, hogy ellenfelét lábáról leejtse. Ezen viadal nehéz lehet, és sok erőbe kerülhet, de a' felettebbi megerőtetés jelei az arczon, a' két előre hajlott 's egymáshoz támasztott test, melly mintegy kétfejú csudaszülemény ide-oda tántorog, mind ezek, mondám, nyomorú tekintetet adnak. Ki társát a' földre teríti, 's felette magát megtarthatja, az egy darab selymet vagy posztót nyer, p. o. sipkára, vagy felesége számára 's a' t. Ezen díjakat néhány gazdag kereskedők osztogatják, hogy mindenféle megmaradt 's el nem adható maradék-portékájikat földijeik közt elosztogatván, azokkal magoknak még néminemű tekintetet szerezzenek. Ezen viaskodás, ha ugyan annak lehet nevezni, egészen alkonyatig tart, míg az alatt markotánosnék 's egyéb árosok étellel és itallal járnak körül a' nézőket enyhíteni. Ha a' nap olly magosan áll a' látkörön, mint valamelly közép nagyságú fa, néhány öregebb Tatárok vissza vonják magokat. Az én barátom, — mond a' tudósító — mihelyt ezt észre vevé, legott inte nekem, 's mi a' tisztas öregeket követtük. Valamelly délre elnyúló bokrosba mentek, hol minden csendes vala. Az apák száma tizenkettő volt. Most mindnyájan sorba állottak, 's ismételve a' földre borulva végezték imádságukat. Ha már a' nap egészen leszállt a' látkör szélére, akkor a' viaskodás megszűnik, 's a' nagy sikságon most egy elláthatlan utsza képződik a' népségből. Három verstnyire a' felállított czéltől állnak a' pályázó lovak; jel adatik, 's a' sovány lovak végre elérkeznek, boszorkodva, hogy őket versenyzőknek tartották. Meglehet, hogy déli Ázsiában a' tatár lovak tüzesebbek és szebbek; de az itteniek felette silány képzetet nyújtanak a' tatár lovakról. Csak gyermekek ültek a' lovakon. Egy fehér ingbe öltözött tatár ifjoncz ért legelőszer sovány, hosszú nyakú szürkéjével a' czélhoz, 's néhány darabka selymet és posztót nyert jutalmul. Valamelly nevezetes perzsa törpe (Zwerg), kit a' főkormányzó Tiflisből hozott magával, nemzeti ruhájába öltözve igen ügyesen lovaglott velek, de éppen olly vastag lova volt mint a' többinek sovány. A' néptömeg most seregesen haza készült; majd a' város felé tengeri hullámokként tódult, 's az innepnek vége szakadt.

K Ü L Ö N F É L E.

Kidderminsteri követ. A' Worcester-Journal következő említ. Godson ur parlamenti követ september 5-kén érkezett meg Kidderminsterbe, és szombaton, 's vasárnapon barátjainak látogatását fogadta-el. Hétfőn megbízottjainak fényes ebédet adott, 's este mintegy 2,500 asszonyi tisztelőjét vendégelte-meg 65 e' célra nyitott házban theával és pogácsákkal. Ezek közül azután 27 házban táncz-mulatság volt, mellyekben az asszonyok egész reggelig keringtek. Godson ur esti 6 órától kezdve reggel 3 óráig a' 65 házat meglátogató, 's mind a' 27-ben a' contre-tánczot eljárta, 47 házban pedig szép megbízónéji (Committee) által borostyán-koszorús diadal-székben vitetett fel alá, és mind össze 2160 csókot kapott az asszonyi ajkáról. — Ki nem kívánna kidderminsteri követ lenni?

Indus buvárok. Taylor britt hadnagy következő tudósítást ad a' buvárokról Dekkanban. — Ő (a' hadnagy), midőn valamely tóban megfordított volna, drága gyémánt-gyűrűjét belé ejté. Tanácslak ekkor neki, hogy hozasson buvárokat, a' mit meg is tett, 's ámbár reménye kevés volt gyűrűjét valaha megkaphatni, még is hét órai fáradozás után a' buvárok neki elő hozzák a' gyűrűt. Ezen buvárok elnöke Indiának e' részében a' leghíresebb buvároknak volt egyike. Jobb kezén valamely szép kapcsot viselt, mellyet neki Peischwa Badschi Rao ajándékozott, kinek egy drága smaragdot hozott-ki Tapti folyóból. Ez bizonyossá tévé a' hadnagyot, hogy ámbár mestersége fáradságos, és veszedelmes volna is, de azt mindig jónak találta. — A' mód, mellyel ezen emberek munkához fogtak, következő. Ketten váltogatva mindig lemerültek, míg a' harmadik ülve maradt a' parton. A' két lebukók valamely gömbölyű, mintegy 7 hüvelyk mély és $2\frac{1}{2}$ láb körületű, fa-edénnyel merülnek-le a' kijelelt helyre, 's azon edénnyel annyi homokot és iszapot hoznak-fel, mennyi belé fér, mellyet azután a' parton kiüresítenek, 's ott a' harmadik szorgalmasan megvizsgálja, ha a' kérdéses tárgy nem találkozik-e benne. Ha a' helyet nekik jól kijegyzik, úgy a' sikerülésre csaknem bizonyosan lehet számolni. Többnyire $1\frac{1}{2}$ perczig maradnak víz alatt, 's ha ez mély, tovább is. A' dij a' sikertől függ; közönséges árszabály a' tárgynak egy harmada, ha tudniillik megtalálják; 's akkor a' jutalmat mind a' hárman felosztják magok között.

Halottak feltámadása. Londonban nem régen következő eset adta magát elő, melly ismételt bizonyosággul szolgálhat, mennyire legyen az elővigyázat szükséges a' halottak eltemetésére nézve. Benson Tamás nevű liberia-szalag készítőnek, a' király utszában, felesége reggel hirtelen megbetegedett, 's nem sokára, mint látszott, meg is halt; már a' halott temetésre készítették. De ime következett este 9 és 10 óra közt, midőn már a' halotti biztos az eltemetési parancsot elhozta, Benson asszony, ki 30 óráig feküdt merevénységben (Starrkrampf), háznépének nagy csudálkozására és rémülésére a' lepcsőökön lefelé jó. Még is a' borzasztó veszedelemnek, mellyben forgott, halála őt annyira megrázkodtatá, hogy csak kevés reménység van életéhez.

Érdemes bűnhődés. Legrégibb időktől fogva uralkodik Perigourdban, valamint Auvergne-ban is (francia országban) azon szokás, hogy ama férjfi, ki magát meg hagyja verni feleségétől, számárra kény-

telenítették ülni, 's úgy azután barátjaitól az egész városban fel alá vezetették. Ha ő ezt tenni vonakodik, más ül helyette a' számár, de ez egy táblát visel melljén, melyre nagy betűkkel reá van írva azon férfinak, ki feleségétől magát meg hagyta verni, neve, mestersége és lakása.

Bor-halál. Heilbronnól írják, hogy az új bor már is áldozatokat kért. Bizonyos mesterlegény egyik vasárnapon fogadott, hogy képes volna 16 itsze 1834-ki bort meginni; de fogadását elveszté, mint-hogy már nyolczadik itsze után a' benne felforrt must által megfulladt. — Waldkirchban egy másik 20 itszét ivott, 's a' reá következtetett éjjel szét-pattant.

Bor-mennyiség. Yvetorban (francia országban) nem régen valamelly tűzveszélyt a' víz szűke miatt almaborral oltottak-el.

Esterházy herczeg birtoka. Külföldi lapok szerint Esterházy herczegnek jövedelme két millio forintba megy ezüstben esztendőnként; nemzeti kötelezvényei tizen nyolcz millio forintba mondanak. A' herczeg legszebb 's leggazdagabb jövedelmű jószágokat bir magyar országban. Juhainak száma mintegy három millióra terjed, melyek neki esztendőn által 40—50,000 mázsa gyapjút szolgáltatnak.

J E L E S M O N D Á S.

M u l a n d ó s á g.

Változat átka alatt nyög minden földi teremtmény

Lassu szokás egyedül ellene védpaizsunk.

Kisfaludy Kár. után S. Sarolta.

Természeti tulajdonságok. A' természet erőszakot nem szenved, 's a' mesterség csak azon tulajdonságokat mivelheti ki bennünk, melyeket a' természettől belénk plántálva talál. F á y.

A' féltékenységek bizonyos tekintetben eszes és igazságos indulat, mert célja az, hogy annak, mi mienk, birtokában maradhassunk, vagy azt mienknek tartsuk. — Az irigység azon neme a' dühödségig ment örültségnek, mely nem tűrheti, hogy más boldog.

Rochefoucauld.

Aphorismák Erdélyből. Az emberi szívnek több rétegei vannak, mint a' levegőnek; csak hogy nem olly könnyen kiterjeszthető.

Háladatosságnak nem beszélés, hanem cselekvés a' dolga.

Házasodni akarásra szeretet, erre pedig tisztelet szükséges; mert Hymen, az erőtlen gyermek, könnyen eldül, ha őt tisztelet és szeretet két felől nem támogatják. ifj. Thoroczky László.

S z ó r e j t v é n y.

A' Görögnek hajdanában

Voltam ékes lakhelye;

Fényemet míg a' kaján sors

Kénye nem tiporta-le.

Hagyd ki főmet, 's így egészre

Ennél szebb virága sincs.

Mert virító életednek

Ennél szebb virága sincs.

P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: Amor — Roma.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.